

Färdplan för införande av FN:s Deklaration om Ursprungsfolkens Rättigheter i Region Jämtland Härjedalen

- Förverkligande av rättigheter i samverkan

202X-203X

Innehållsförteckning

- 1. Inledning**
- 2. Att implementera Urfolksdeklarationen är rätt och bra för Jämtland Härjedalen**
 - 2.1 Att implementera Urfolksdeklarationen är rätt
 - 2.2 Att implementera Urfolksdeklarationen är bra för Jämtland Härjedalens utveckling
- 3. Att implementera Urfolksdeklarationen förutsätter en plan**
- 4. Mål**
 - 4.1 Primära (principiella och materiella) mål**
 - 4.2 Sekundära (strukturella) mål**
- 5. Måluppfyllnad**
 - 5.1 Samiskt självbestämmande; beslutsfattande i samverkan
 - 5.1.1 Målbeskrivning
 - 5.1.2 Målgenomförande
 - 5.2 Andra rättigheter
 - 5.2.1 Målbeskrivning
 - 5.2.2 Målgenomförande
 - 5.3 Uppföljning
 - 5.3.1 Målbeskrivning
 - 5.3.2 Målgenomförande
 - 5.4 Rekrytering, utbildning, folkbildning
 - 5.4.1 Målbeskrivning
 - 5.4.2 Målgenomförande
- 6. Färdplan**

1. Inledning

Denna färdplan ("Färdplanen") etablerar ramar för hur Region Jämtland Härjedalen ska gå till väga för att implementera FN:s Deklaration om Ursprungsfolkens Rättigheter ("Urfolksdeklarationen" eller "Deklarationen"). Färdplanen lägger fast hur Regionen ska organisera sig, fatta beslut, bedriva verksamheter och annars uppträda för att genomföra de rättigheter i Urfolksdeklarationen som framgår av Färdplanen.

Region Jämtland Härjedalen inför Urfolksdeklarationen **därför att det är rätt** (avsnitt 2.1). Respekt för mänskliga rättigheter är allmänt en ledstjärna för Regionen. Därtill kommer de svenska och samiska folkens gemensamma historia i Jämtland Härjedalen. Därför har Regionen, som representant för det statsbildande folket, ett särskilt ansvar för att samerna kan förverkliga sina rättigheter som urfolk. Det gäller inte minst rättigheter som bidrar till att läka sår från igår som hämmar samers möjligheter idag.

Region Jämtland Härjedalen implementerar också Urfolksdeklarationen **därför att det är bra** (avsnitt 2.2) för Jämtland Härjedalen. Att införa Deklarationen bidrar till en miljö som främjar regional utveckling, bland annat genom att inbjuda till konstruktiva utvecklingsprojekt i samverkan. Att införa Urfolksdeklarationen möjliggör också för Jämtland Härjedalens befolkning att njuta deras högsta uppnåeliga hälsa. Det berikar dessutom regionens kulturella mångfald och kulturliv.

Att införa Urfolksdeklarationen **förutsätter en plan** (kapitel 3). Urfolksrätten är mångfacetterad och komplex. Dess kärna ger det samiska folket i Jämtland Härjedalen anspråk på att bevara och utveckla sitt eget samhälle och egenart. Att implementera de rättigheter som Urfolksdeklarationen ger uttryck för förutsätter därför planering, struktur och systematik. Färdplanen är en ritning för hur Region Jämtland Härjedalen ska förverkliga de sammansatta urfolksrättigheterna.

Region Jämtland Härjedalens **primära mål** (avsnitt 4.1) med att införa Färdplanen är alltså att implementera samerna i Jämtland Härjedalens mänskliga rättigheter som urfolk enligt Urfolksdeklarationen. Region Jämtland Härjedalens **sekundära mål** med att implementera Färdplanen (avsnitt 4.2) är att få sådana strukturer på plats som tillåter Regionen att uppnå de primära målen på kontinuerlig basis.

Färdplanen **konkretiserar dessa mål**, och slår fast **hur de ska genomföras** (kapitel 5). Avslutningsvis är Färdplanen en **plan för hur Region Jämtland Härjedalen stegvis inför Urfolksdeklarationen** under en period om tolv år. Då ska beskrivna mål ha uppnåtts (kapitel 6). Då är Region Jämtland Härjedalen i position att förverkliga de rättigheter Urfolksdeklarationen ger uttryck för på bestående basis.

2. Att implementera Urfolksdeklarationen är rätt och bra för Jämtland Härjedalen

2.1 Att implementera Urfolksdeklarationen är rätt

Att respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna ska genomsyra Region Jämtland Härjedalens organisation, verksamheter och förhållningssätt både följer av Sveriges grundlag¹, och utgör en del av Jämtland Härjedalens tänk. Respekt för och genomförande av mänskliga rättigheter utgör en integrerad del av och stärker den regionala demokratin i Jämtland Härjedalen. Det står inte på något sätt i motsättning till densamma.

Region Jämtland Härjedalen ska alltså inom sitt ansvarsområde och efter bästa förmåga bidra till att mänskliga rättigheter förverkligas. Alla sådana rättigheter är *lika viktiga*. Historien, geografin och samhällsbyggnaden lägger dock ett *särskilt ansvar* på Regionen att genomföra de mänskliga rättigheter samerna som urfolk i Jämtland Härjedalen har. De svenska och samiska folken har en gemensam historia i Jämtland Härjedalen, och förenas av unika band. Med denna historia och med dessa band följer ett ansvar för Region Jämtland Härjedalen som representant för det statsbildande folket mot samerna som urfolk. Detta är Region Jämtland Härjedalen berett och vill axla.

Banden mellan de svenska och samiska folken har mycket skapats genom samverkan och umgänge till ömsesidig nytta och glädje. Samtidigt har införlivandet av samerna och de samiska områdena i den svenska statsbildningen och territoriet också orsakat vissa ärr. Region Jämtland Härjedalen känner till dessa, och verkar för att de läks. Det gäller särskilt sådana bestående avtryck som hämmar samer i att bevara och utveckla deras samhällen, egenart och identitet, deras språk, deras sätt att leva inbegripet bruk av land, vatten och naturresurser, och deras förutsättningar att åtnjuta högsta möjliga uppnåeliga hälsa.

Mycket därför är det rätt för Regionen och för Jämtland Härjedalen att implementera Urfolksdeklarationen.

2.2 Att implementera Urfolksdeklarationen är bra för Jämtland Härjedalens utveckling

Region Jämtland Härjedalen menar sig ha en underutnyttjad resurs i regionala utvecklingsprojekt där besöks-, upplevelse-, mat- och andra dylika näringar samt rennäringen och andra samiska aktörer samverkar. I rätt miljö finns utmärkta förutsättningar att identifiera spännande och nyskapande

¹ Jfr 2 kap. regeringsformen.

samverkansmodeller inom dessa områden. Inom denna sfär borde betydligt fler utvecklingsprojekt än idag kunna etableras. Region Jämtland Härjedalen är bekymrad att denna utveckling idag hämmas av att samebyarna och andra samer kan känna osäkerhet kring om deras rättigheter respekteras och förverkligas. Det kan verka begränsande; kontakter tas inte och relationer byggs inte som skett i en tryggare miljö. Omvänt förhindrar trygghet konflikter som i värsta fall eskalerar till rättsprocesser som är nedbrytande, oproduktiva och skapar och förstärker meningsmotsättningar. Att genomföra rättigheter där de finns skapar trygghet, stabilitet och sämja, en grogrund för konstruktivitet och samarbete.

Att införa Urfolksdeklarationen lägger också förhållanden till rätta så att Jämtland Härjedalens befolkning kan njuta deras högsta möjliga uppnåeliga hälsa. För att också den samiska delen av befolkningen ska komma i position att njuta sådan krävs ibland vård, vårdmiljöer och förebyggande åtgärder som är anpassade till deras samiska bakgrund.

Att införa Urfolksdeklarationen möjliggör dessutom för den samiska folkgruppen att bevara och utveckla sin kultur, inbegripet språk. Det berikar i sin tur Jämtland Härjedalens kulturella mångfald och dess kulturliv.

Mycket därför är det bra för Regionen och Jämtland Härjedalen att införa Urfolksdeklarationen.

3. Att implementera Urfolksdeklarationen förutsätter en plan

Urfolksrättigheterna, inklusive som de kommer till uttryck i Urfolksdeklarationen, utmärks av att de i grund och botten syftar till att låta urfolk bevara och utveckla deras egenart, identitet, sätt att leva inbegripet traditionella levebröd och samhällen. Därför är urfolksrättigheterna unikt mångfacetterade och sammansatta. Urfolksdeklarationen ger samerna i Jämtland Härjedalen anspråk på att utveckla och bevara deras samiska egenart och identitet, och på att bli behandlade och bemötta med utgångspunkt i denna egenart. Den samiska folket har också rätt att utveckla och bestämma över dess eget samhälle. Region Jämtland Härjedalen konstaterar att en implementering av så sammansatta rättigheter förutsätter en plan. Det låter sig inte göras utan en sådan.

Därför behöver Region Jämtland Härjedalen en Färdplan för att införa Urfolksdeklarationen.

4. Mål

Region Jämtland Härjedalen förväntas uppnå följande *primära mål* med att genomföra Färdplanen. Denna ska därigenom:

- a) implementera samiskt självbestämmande inom Regionens ansvarsområde, och samtidigt fatta mer informerade beslut i frågor av särskild betydelse för den samiska befolkningen i egenskap av samer
- b) motverka diskriminering av samer i Jämtland Härjedalen
- c) främja samerna i Jämtland Härjedalens möjligheter att bevara och utveckla deras språk och kultur, och samtidigt berika regionens kulturliv och kulturella mångfald
- d) lägga förhållanden till rätta så samerna i Jämtland Härjedalen kan åtnjuta deras högsta möjliga uppnåeliga hälsa
- e) främja samerna i Jämtland Härjedalens förutsättningar att bevara och utveckla sina traditionella näringar och markanvändning

Dessa mål är alltså principiella och materiella.

Därutöver förväntas Region Jämtland Härjedalen som *sekundärt mål* uppnå att få sådana organisationsstrukturer på plats som tillåter denna att uppnå de primära målen på beständig basis. Dessa mål är således strukturella.

4.1 Primära (principiella och materiella) mål

Region Jämtland Härjedalen tillåter det samiska folket i Jämtland Härjedalen att utöva sin rätt till självbestämmande enligt Urfolksdeklarationen i frågor som faller inom Regionens ansvarsområde. Det gör Regionen genom att a) möjliggöra för samerna att bestämma positioner i saker av särskild betydelse för dem i egenskap av samer, b) acceptera sådana positioner som *de* samiska positionerna, c) samverka med samiska representanter i beredningen av sådana ärenden på sätt som ger dem möjlighet att reellt påverka Region Jämtland Härjedalens beslut i saken, och d) göra vad den kan för att möta de samiska beslutspositionerna eller åtminstone lägga sig så nära dessa som möjligt.

Region Jämtland Härjedalen motverkar diskriminering av samer i Jämtland Härjedalen enligt Urfolksdeklarationen. Det gör Regionen i första hand genom att dess organisation, verksamheter och

förhållningssätt hela tiden respekterar samernas rätt att bevara och utveckla sin samiska egenart och identitet, och därför behandlar och bemöter samerna med utgångspunkt i denna egenart.

Region Jämtland Härjedalen ger samerna i regionen förutsättningar att åtnjuta *deras* högsta möjliga uppnåeliga hälsa enligt Urfolksdeklarationen. Det gör Regionen genom att så långt den kan ge samer vård anpassad till deras samiska bakgrund i en vårdmiljö, inklusive språklig miljö, tillskuren denna. Region Jämtland Härjedalen vidtar också åtgärder för förebyggande av ohälsa anpassad till samers samiska bakgrund.

Region Jämtland Härjedalen bidrar till att samerna i regionen kan använda sitt samiska språk som fungerande språk i enlighet med Urfolksdeklarationen. Det gör den genom att så långt den kan möjliggöra för samer att använda det samiska språket i samräde och kontakter med Regionen.

Region Jämtland Härjedalen synliggör det samiska språket och den samiska kulturen i övrigt enligt Urfolksdeklarationen. Det gör den bland annat genom att skylta på det samiska språket, på vis som markerar att Region Jämtland Härjedalen är en region med två folk.

I sådana områden där samebyar eller andra samer har upparbetat egendomsrättigheter till land, vatten och naturresurser, bidrar Region Jämtland Härjedalen inom sitt ansvarsområde till att sådana rättigheter respekteras och implementeras enligt Urfolksdeklarationen. Det gör Regionen främst genom att verka för att regionala utvecklingsprojekt med inverkan på sådana områden ges en utformning som är förenlig med Urfolksdeklarationsrättigheterna. När det inte är möjligt engagerar sig Region Jämtland Härjedalen inte i sådana projekt. Även inom andra aktiviteter inom verksamhetsområdet regional utveckling bidrar Region Jämtland Härjedalen till att sådana rättigheter respekteras.

Samverkansprojekt mellan besöks-, upplevelse-, mat- och andra dylika näringar och rennäringen och andra samiska näringar främjar inte bara ett införande av Urfolksdeklarationen. De bidrar också till Jämtland Härjedalens regionala utveckling. Region Jämtland Härjedalen stödjer sådana utvecklingsprojekt.

En stark och livskraftig rennäring och andra samiska näringar utgör en förutsättning för en långsiktig implementering av Urfolksdeklarationen. Dessa utgör den materiella basen för det samiska samhället, kulturen och identiteten, samtidigt som de främjar regional utveckling i Jämtland Härjedalen. Regionen arbetar för att stödja dessa ytterligare.

4.2 Sekundära (strukturella) mål

Region Jämtland Härjedalen har en organisationsstruktur, beslutsordning och organisationskultur som tillåter denna att kontinuerligt förverkliga ovan uppställda principiella och materiella (primära) mål. Det innebär bland annat följande.

Region Jämtland Härjedalen har en organisationsstruktur och beslutsordning som a) möjliggör för det samiska folket i Jämtland Härjedalen att bestämma egna beslutspositioner i frågor av särskild betydelse för samer i egenskap av samer, b) bekräftar sådana beslutspositioners status genom att acceptera dessa som *den* samiska beslutspositionen, c) samverkar med samerna på sådana sätt som tillåter dem att reellt påverka Regionens beslut i sådana frågor, och som d) tillåter Regionen att så långt möjligt besluta i enlighet med de samiska beslutspositionerna i sådana frågor.

Region Jämtland Härjedalen har en organisation, organisationskultur och beslutsformer som innebär att denna kontinuerligt beslutar, verkar och i övrigt handlar i enlighet med rätten att vara fri från diskriminering, också i förståelsen samers rätt att vara olik och att behandlas olika.

Region Jämtland Härjedalen har en organisation och arbetar med styrdokument och en styrdokumentskultur som tillåter denna att kontinuerligt respektera och bidra till att genomföra samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter till språk, kultur, hälsa samt till land, vatten och naturresurser.

Region Jämtland Härjedalen har medarbetare med en sådan kompetens och kulturförståelse som möjliggör för dem att bidra till att Regionen kan uppnå ovan identifierade mål.

5. Måluppfyllnad

5.1 Samiskt självbestämmande; beslutsfattande i samverkan

5.1.1 Målbeskrivning

Region Jämtland Härjedalen förväntas genom att införa Färdplanen ta sitt ansvar för ett genomförande av det samiska folket i Jämtland Härjedalens rätt till självbestämmande inom dess ansvarsområde. Region Jämtland Härjedalen förväntas uppnå detta genom att det samiska folket i Jämtland Härjedalen ges tillfälle att reellt påverka Regionens beslut i frågor av särskild betydelse för dem i egenskap av samer genom att Regionen samverkar med samerna under ärendeberedningen.

Institutionellt implementerar Region Jämtland Härjedalen denna samiska påverkan genom samverkan genom två huvudsakliga komponenter. Ett *samiskt självbestämmandeorgan* bestämmer först samiska beslutspositioner i samiska frågor, och företräder sedan dessa gentemot Regionen i ärendeberedningen. *Region Jämtland Härjedalen har en organisationsstruktur* som accepterar det samiska självbestämmandeorganets beslutsposition som *den* samiska positionen, samverkar med detta i ärendeberedningen, och gör vad den kan för att i största möjliga utsträckning möta de samiska beslutspositionerna.

5.1.2 Målgenomförande

Inrättande av ett samiskt självbestämmandeorgan

Åtgärder

Region Jämtland Härjedalen finansierar inrättande och drift av ett samiskt självbestämmandeorgan (utanför Regionens organisation), inklusive en administration för detta. Tekniskt tar självbestämmandeorganet formen av en ideell förening.

Det samiska självbestämmandeorganet är politiskt självständigt och oberoende. Region Jämtland Härjedalen är inte inblandad i detta på annat sätt än genom dess finansiering och sitt "formella" stöd till självbestämmandeorganet. Regionen utövar genom finansieringen inte något inflytande över detta, men förväntar sig att det samiska självbestämmandeorganet gör sitt så att Regionen i sin tur kan ta sitt ansvar för införande samiskt självbestämmande inom dess ansvarsområde.

Det samiska självbestämmandeorganet är representativt. Utåt genom att Region Jämtland Härjedalens accepterar dess positioner som *de* samiska positionerna. Inåt är självbestämmandeorganet

representativt genom att alla samer (i beslutsför ålder) i Jämtland Härjedalen kan bli medlemmar av detta.

Det samiska självbestämmandeorganet är effektivt. Det möjliggör för Region Jämtland Härjedalen att göra sitt för införandet av samiskt självbestämmande inom Regionens ansvarsområde. Sådan effektivitet åstadkommer det samiska självbestämmandeorganet i första hand genom att låta en styrelse huvudsakligen ansvara för dess samverkan med Region Jämtland Härjedalen. Därutöver har självbestämmandeorganet stadgar som sörjer för ett sådant internt beslutsfattande och sådan samverkan med Regionen som kommer till uttryck i denna Färdplan.

Beslutsformer

Region Jämtland Härjedalens finansiering av det samiska självbestämmandeorganet, inklusive av dess administration, sker genom årliga budgetbeslut.

Därutöver ger Region Jämtland Härjedalen det samiska självbestämmandeorganet "formell" status genom att kontinuerligt acceptera dess positioner som *de* regionala samiska positionerna, och agera därefter.

Region Jämtland Härjedalen förutsätter att det samiska självbestämmandeorganet för sin del ordnar med dess självständighet, representativitet och effektivitet genom att utse en styrelse och anta stadgar med sådan verkan.

Identifiering av samiska frågor

Åtgärder

I samband med att ett regionärende initieras identifierar Region Jämtland Härjedalens organisation om ärendet innefattar en fråga som är av särskild betydelse för samerna i egenskap av samer. I så fall presenterar aktuellt regionorgan frågan för det samiska självbestämmandeorganet, med en förfrågan om detta önskar bestämma en samisk beslutsposition i denna.

Det samiska självbestämmandeorganet kan också för egen del identifiera frågor av särskild betydelse för samerna i egenskap av samer som Region Jämtland Härjedalen för närvarande inte arbetar med men som självbestämmandeorganet menar den borde.

När Region Jämtland Härjedalen presenterar en samisk fråga för samiska självbestämmandeorganet med förfrågan om det önskar bestämma samisk beslutsposition i denna tar självbestämmandeorganet ställning till det. Väljer det samiska självbestämmandeorganet att bestämma en samisk beslutsposition lägger denna sedan fram positionen för Region Jämtland Härjedalen. Det gör det samiska självbestämmandeorganet också med samiska beslutspositioner det självt har identifierat.

Sådana samiska frågor det samiska självbestämmandeorganet självt har identifierat och lagt fram inför Region Jämtland Härjedalen initierar Regionen som regionärenden.

Beslutsformer

Region Jämtland Härjedalen ordnar så att dess organisation identifierar samiska frågor och presenterar dessa för det samiska självbestämmandeorganet genom att skrivningar med sådan verkan fogas till Regionfullmäktiges (RF) arbetsordning och till Regionstyrelsens (RS), Hälso- och sjukvårdsnämndens (HSN) samt Regionala utvecklingsnämndens (RUN) reglementen.

Region Jämtland Härjedalen ordnar så att sådana samiska frågor det samiska självbestämmandeorganet självt har tagit initiativ till och lagt fram inför Regionen formellt initieras som regionärenden genom att skrivningar med sådan verkan fogas till RF:s arbetsordning och till RS:s, HSN:s samt RUN:s reglementen.

Region Jämtland Härjedalen förutsätter att det samiska självbestämmandeorganet för sin del sörjer för att det bestämmer samiska beslutspositioner och lägger fram dessa inför Regionen på beskrivet vis genom att utse en styrelse och anta stadgar med sådan verkan.

Ärendebereidning

Åtgärder

Efter att Region Jämtland Härjedalens organisation mottagit en samisk beslutsposition från det samiska självbestämmandeorganet bereder relevant regionorgan ärendet i samverkan med detta.

Är Region Jämtland Härjedalens position sådan att Regionen kan ansluta sig till den samiska beslutspositionen involverar denna inte självbestämmandeorganet ytterligare i ärendebereidningen. Region Jämtland Härjedalen slutför då ärendebereidningen och beslutar i saken som annars.

Kan Region Jämtland Härjedalen åtminstone inte omedelbart möta den samiska beslutspositionen samverkar Regionen med det samiska självbestämmandeorganet i bereidningen av ärendet. Det gäller dock inte när det är uppenbart obehövt eller när ärendet är så bråskande att det inte finns tid att involvera det samiska självbestämmandeorganet i ärendebereidningen.

Region Jämtland Härjedalens organisation samverkar med det samiska självbestämmandeorganet i bereidningen av ärendet på sådana sätt att självbestämmandeorganet reellt kan påverka innehållet i Regionens beslut, och Regionens organisation så långt möjligt kan möta den samiska beslutspositionen. Ärendet bereds alltså i samverkan så att största möjliga samstämmighet uppstår. Samverkan pågår så lång tid det tar att nå denna position.

Samverkansformatet är det som främjar mesta möjliga samstämmighet. Samverkan sker mellan förtroendevalda och/eller på tjänstemannanivå, beroende på vad som tjänar nämnda ändamål bäst.

När det är lämpligt tillsätter Region Jämtland Härjedalen en fullmäktige- eller nämndberedning för att bereda en samisk fråga i samverkan med det samiska självbestämmandeorganet.

Beslutsformer

Region Jämtland Härjedalen ordnar så att dess organisation samverkar med det samiska självbestämmandeorganet på beskrivet sätt för att uppnå beskrivet ändamål genom att skrivningar med sådan verkan fogas till RF:s arbetsordning, till RS:s, HSN:s samt RUN:s reglementen, och till styrmodellen.

Region Jämtland Härjedalen förutsätter att det samiska självbestämmandeorganet för sin del sörjer för att detta samverkar med Regionens organisation på beskrivet sätt för att uppnå beskrivet ändamål genom att ha en styrelse och stadgar med sådan verkan.

Beslutsöverläggningar

Åtgärder

Representanter för det samiska självbestämmandeorganet närvarar vid och deltar i Regionen Jämtland Härjedalens organisations beslutsöverläggningar. Det gäller både när beslut fattas av RF och av nämnd (inklusive RS). Deltagandet sker i den omfattning beslutsorganets ordförande finner ändamålsenligt. Representanter för det samiska självbestämmandeorganet deltar inte själva beslutsfattandet.

Representanter för det samiska självbestämmandeorganet närvarar och deltar inte vid Region Jämtland Härjedalens organisations beslutsöverläggningar när övertygande skäl talar emot sådant deltagande.

Beslutsformer

Region Jämtland Härjedalen ordnar så att representanter för det samiska självbestämmandeorganet närvarar vid och deltar i dess organisations beslutsöverläggningar på beskrivet sätt och i beskriven omfattning genom att skrivningar med sådan verkan fogas till RF:s arbetsordning och till RS:s, HSN:s samt till RUN:s reglementen.

Beslutsfattande

Åtgärd

Region Jämtland Härjedalen beslutar (också) i frågor av särskild betydelse för samerna i egenskap av samer.

Beslutsformer

Att Region Jämtland Härjedalen beslutar (också) i sådana frågor följer av gängse ordning för dess beslutsfattande.

Beslutsmotivering

Åtgärder

I sådana tillfällen Region Jämtland Härjedalens beslut avviker från en samisk beslutsposition, helt eller delvis, motiverar Regionens beslutsorgan noga anledningen till avvikelsen. Bevekelsegrunderna för beslutet anges tydligt. Motsvarande gäller när regionorgan delegerat till förvaltningen att fatta beslut. Också det samiska självbestämmandeorganet ges tillfälle att ge sin syn på varför enighet inte uppnåddes.

Beslutsmotiveringen protokollförs. Det samiska självbestämmandeorganets syn på saken biläggs protokollet om det önskar.

Beslutsformer

Region Jämtland Härjedalen ordnar så att beslut motiveras och protokollförs på beskrivet sätt genom att skrivningar med sådan verkan fogas till RF:s arbetsordning och till RS:s, HSN:s samt till RUN:s reglementen.

Funktion för samiska frågor

Åtgärd

Inom regionstaben bistår en "Funktion för samiska frågor" Region Jämtland Härjedalens förtroendevalda och organisationen i övrigt i arbetet med att genomföra samiskt självbestämmande inom Regionens ansvarsområde.

Beslutsformer

Funktionen för samiska frågor inrättas genom sedvanliga organisations- och budgetbeslut.

Det samiska självbestämmandeorganets ansvar gentemot Region Jämtland Härjedalen

Åtgärd

Det samiska självbestämmandeorganet är i utgångspunkten just ett *samiskt* organ genom vilket det samiska folket i Jämtland Härjedalen formulerar hur den vill att dess samhälle ska se ut och utvecklas. Samtidigt är självbestämmandeorganet en nödvändig beståndsdel i att *Region Jämtland Härjedalen* kan uppfylla sitt ansvar för införande av samiskt självbestämmande inom dess ansvarsområde. I

sistnämnda kapacitet har det samiska självbestämmandeorganet i sin tur ett ansvar gentemot Region Jämtland Härjedalen. Därför finansierar också Regionen det samiska självbestämmandeorganet, medan detta årligen redovisar till Region Jämtland Härjedalen hur det har använt sådan finansiering.

Beslutsformer

I dess beslut att finansiera det samiska självbestämmandeorganet villkorar Region Jämtland Härjedalen framtida sådan finansiering med att självbestämmandeorganet avger årsredovisning som utvisar hur detta använt finansieringen.

5.2 Andra rättigheter

5.2.1 Målbeskrivning

Region Jämtland Härjedalen förväntas genom att införa Färdplanen, inom dess ansvarsområde främja genomförandet av samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter enligt Urfolksdeklarationen. Mer bestämt förväntas Regionen bidra till genomförandet av samernas rätt till hälsa, till land-, vatten och naturresurser och deras språkliga rättigheter.

Region Jämtland Härjedalen förväntas uppnå detta genom att skrivningar fogas till dess styrdokument som anger att åtgärder ska vidtas som främjar införandet av dessa rättigheter.

5.2.2 Målgenomförande

Övergripande styrdokument

Region Jämtland Härjedalens övergripande styrdokument (strategier, utvecklingsplaner, policyer etc.) anger på ett generellt plan hur nämnda rättigheter ska genomföras. Det görs kontinuerligt och systematiskt, i såväl verksamhetsspecifika som verksamhetsöverskridande styrdokument, med Färdplanen som utgångspunkt.

Region Jämtland Härjedalen genomför detta arbete i samverkan med den Samiska folkförsamlingen.

Region- och verksamhetsplaner

Region Jämtland Härjedalens region- och verksamhetsplanerna anger konkret hur nämnda rättigheter ska genomföras. Det görs med utgångspunkt i Färdplanen och övriga övergripande styrdokument.

Region Jämtland Härjedalen genomför detta arbete i samverkan med den Samiska folkförsamlingen.

Förvaltningsområdenas prioriterade verksamheter

Vad region- och verksamhetsplanerna anger om hur nämnda rättigheter ska genomföras preciseras ytterligare i förvaltningsområdenas prioriterade verksamheter.

Förvaltningen

Nämnda Funktion för samiska frågor bistår Region Jämtland Härjedalens förtroendevalda och regionorganisationen i övrigt i arbetet med att genomföra nämnda rättigheter.

5.3 Uppföljning

5.3.1 Målbeskrivning

Region Jämtland Härjedalen följer effektivt upp hur arbetet med att implementera Urfolksdeklarationen går framåt. Uppföljningen görs så att Regionen, om nödvändigt, kan göra de justeringar i dess organisationsstruktur, beslutsfattande och verksamheter som tillåter den att implementera Deklarationen.

5.3.2 Målgenomförande

Region Jämtland Härjedalen följer i utgångspunkten upp arbetet med att implementera Urfolksdeklarationen på sedvanligt sätt.

Region Jämtland Härjedalen kompletterar de sedvanliga uppföljningsmekanismerna med att vart fjärde år mer genomlysande, genomgripande och systematiskt analysera hur arbete med att implementera Deklarationen går framåt (Urfolksdeklarationsbokslut). Urfolksdeklarationsbokslut analyserar således (bland annat) om Regionens beslutsfattande i samverkan med samiska självbestämmandeorganet/implementeringen av samiskt självbestämmande fungerar som tänkt.

Identifierar Urfolksdeklarationsbokslut att ordningen inte producerar enligt plan görs korrigeringar. Är bristerna mindre justeras RF:s arbetsordning, RS:s, HSN:s och RUN:s reglementen och/eller styrmodellen. Identifieras mer strukturella brister får mer genomgripande korrigeringar övervägas. Visar exempelvis Urfolksdeklarationsbokslut att det inte går att tillfredsställande införa samiskt självbestämmande/beslutsfattande i samverkan inom ramen för Regionens nuvarande organisationsstruktur får ändringar i strukturen övervägas. Sådana kan då innefatta att inrätta en särskild nämnd för samiska frågor.

5.4 Rekrytering, utbildning, folkbildning

5.4.1 Målbeskrivning

Rekrytering

Region Jämtland Härjedalen har inom sin organisation sådan språklig och annan kompetens som tillåter denna att implementera Urfolksdeklarationen.

Utbildning och kompetensutveckling

Regionens förtroendevalda och medarbetare har sådan kunskap om Urfolksdeklarationen, och om varför den är bra och viktig för Regionen och för Jämtland Härjedalen, som gör att de kan effektivt bidra till dess implementering. Av samma anledning har de också nödvändig kunskap om de samiska och svenska folkens gemensamma historia i Jämtland Härjedalen, och om samernas förutsättningar i regionen som urfolk idag.

Regionens medarbetare har sådana kunskaper i det samiska språket och sådan samisk kulturkompetens som gör att de kan effektivt bidra till en implementering av Urfolksdeklarationen.

Bildning

Jämtland Härjedalens befolkning har sådan insikt om Urfolksdeklarationen, de samiska och svenska folkens gemensamma historia i Jämtland Härjedalen, och om samerna som urfolks förutsättningar i regionen idag, som gör att den vet varför det är bra och viktigt för Regionen och för Jämtland Härjedalen att implementera Urfolksdeklarationen.

5.4.2 Målgenomförande

Rekrytering

Region Jämtland Härjedalen värdesätter vid rekrytering av medarbetare sådan kompetens som bidrar till att denna kan implementera Urfolksdeklarationen. Häri ingår samisk kulturförståelse och inte minst kunskaper i det samiska språket.

Region Jämtland Härjedalen verkar utåt gentemot relevanta beslutsfattare för att öka tillgången på sådan kompetens.

Utbildning och kompetensutveckling

Region Jämtland Härjedalen tillhandahåller medarbetarna sådan utbildning som förser dem med beskriven kunskap om Urfolksdeklarationen och om samiska förhållanden i Jämtland Härjedalen. Eftersom utbildningens syfte är att medarbetarna ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter är den skiktad. Medarbetare i ledande positioner och medarbetare med ett särskilt ansvar för samiska frågor prioriteras särskilt i sådana utbildningsinsatser.

Region Jämtland Härjedalen tillhandahåller de medarbetare vars arbetsuppgifter förutsätter det möjlighet att utveckla sin kompetens inom det samiska språket och samisk kulturförståelse.

Region Jämtland Härjedalen gör sådan utbildning tillgänglig för de förtroendevalda som förser dem med beskriven kunskap om Urfolksdeklarationen och om samiska förhållanden i Jämtland Härjedalen.

Bildning

Region Jämtland Härjedalen genomför folkbildning i regionen om Urfolksdeklarationen, de samiska och svenska folkens gemensamma historia i Jämtland Härjedalen, och om samerna som urfolks förutsättningar i regionen idag.

6. Färdplan

År 1

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Samiska självbestämmandeorganet bildas, antar stadgar och utser en styrelse att handa självbestämmandeorganets förehavanden med Regionen enligt ovan. Det börjar rekrytera personal till dess administration. Region Jämtland Härjedalen finansierar det samiska självbestämmandeorganet. Om det samiska självbestämmandeorganet önskar, biträder Regionen detta i arbetet med att bemanna dess administration.

Region Jämtland Härjedalen gör de ändringar i RF:s arbetsordning samt i RS:s, HSN:s och RUN:s reglementen som behövs för att dessa regionorgan ska identifiera frågor av särskild betydelse för samer i egenskap av samer enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen gör de ändringar i RF:s arbetsordning, RS:s, HSN:s och RUN:s reglementen samt i styrmodellen som behövs för att dessa regionorgan ska samverka med det samiska självbestämmandeorganet i ärendeberedningen enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen gör de ändringar i RF:s arbetsordning samt i RS:s, HSN:s och RUN:s reglementen som behövs för att tillåta representanter för samiska självbestämmandeorganet att delta i beslutsöverläggningar enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen gör de ändringar i RF:s arbetsordning samt i RS:s, HSN:s och RUN:s reglementen som innebär att när regionorgans beslut i samiska frågor avviker från den samiska beslutspositionen, beslutet motiveras och beslutsmotiveringen protokollförs enligt ovan.

Andra rättigheter

Till relevanta styrdokument som Region Jämtland Härjedalen antar eller reviderar fogas skrivningar innebärande att regionförvaltningen ska undersöka vilka åtgärder som krävs för att implementera samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter enligt Urfolksdeklarationen enligt ovan.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Region Jämtland Härjedalen börjar rekrytera medarbetare enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen planerar för utbildning av medarbetare, och tillhandahållande av utbildning till förtroendevalda, enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen planerar för bildning av regionens invånare enligt ovan.

År 2

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Samiska självbestämmandeorganets administration bemannas. Region Jämtland Härjedalen finansierar det samiska självbestämmandeorganet, inklusive dess administration.

Regionorgan börjar identifiera frågor av särskild betydelse för samer i egenskap av samer enligt ovan.

Det samiska självbestämmandeorganet börjar bestämma samiska beslutspositioner i sådana frågor enligt ovan.

Regionorgan börjar samverka med det samiska självbestämmandeorganet i beredningen av sådana ärenden enligt ovan.

Det samiska självbestämmandeorganet närvarar vid och deltar i Region Jämtland Härjedalens beslutsfattande i sådana frågor enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen beslutar i sådana frågor och motiverar sina sådana beslut enligt ovan.

Andra rättigheter

Till relevanta styrdokument som Region Jämtland Härjedalen antar eller reviderar fogas skrivningar innebärande att regionförvaltningen ska undersöka vilka åtgärder som krävs för att implementera samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter enligt Urfolksdeklarationen enligt ovan.

När sådana har identifierats, fogas till styrdokument som Region Jämtland Härjedalen antar eller reviderar åtgärder som främjar en implementering av samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter enligt Urfolksdeklarationen enligt ovan.

Uppföljning

Regionen följer upp beslut och åtgärder som syftar till att implementera Urfolksdeklarationen på sedvanligt sätt.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Region Jämtland Härjedalen rekryterar medarbetare enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen inleder utbildning av medarbetare, och tillhandahållande av utbildning till förtroendevalda, enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen genomför bildning av regionens invånare enligt ovan.

År 3

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Region Jämtland Härjedalen finansierar det samiska självbestämmandeorganet.

Regionorganen identifierar frågor av särskild betydelse för samer i egenskap av samer enligt ovan.

Det samiska självbestämmandeorganet bestämmer samiska beslutspositioner i sådana frågor enligt ovan.

Regionorgan samverkar med det samiska självbestämmandeorganet i beredningen av sådana ärenden enligt ovan.

Det samiska självbestämmandeorganet närvarar vid och deltar i Region Jämtland Härjedalens beslutsfattande i sådana frågor enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen beslutar i sådana frågor och motiverar sina sådana beslut enligt ovan.

Andra rättigheter

Relevanta styrdokument som Region Jämtland Härjedalen antar eller reviderar innefattar åtgärder som främjar en implementering av samerna i Jämtland Härjedalens rättigheter enligt Urfolksdeklarationen enligt ovan.

Uppföljning

Regionen följer upp beslut och åtgärder som syftar till att implementera Urfolksdeklarationen på sedvanligt sätt.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Region Jämtland Härjedalen rekryterar medarbetare enligt ovan.

Region Jämtland Härjedalen utbildar medarbetare, och tillhandahåller utbildning till förtroendevalda, enligt ovan.

År 4

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Som år 3.

Andra rättigheter

Som år 3.

Uppföljning

Som år 3, plus att Region Jämtland Härjedalen tar fram ett urfolksdeklarationsbokslut enligt ovan.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Som år 3.

År 5-7

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Som år 3, men med beaktande av gjorda erfarenheter, särskilt som dessa reflekteras i urfolksdeklarationsbokslutet.

Andra rättigheter

Som år 3, men med beaktande av gjorda erfarenheter, särskilt som dessa reflekteras i urfolksdeklarationsbokslutet.

Uppföljning

Som år 3.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Som år 3.

År 8

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Som år 5-7.

Andra rättigheter

Som år 5-7.

Uppföljning

Som år 4.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Som år 5-7.

År 9-11

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Som år 5-7, men med beaktande av gjorda erfarenheter, särskilt som dessa reflekteras i urfolksdeklarationsbokslutet.

Andra rättigheter

Som år 5-7, men med beaktande av gjorda erfarenheter, särskilt som dessa reflekteras i urfolksdeklarationsbokslutet.

Uppföljning

Som år 5-7.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Som år 5-7.

År 12

Samiskt självbestämmande; ärendeberedning i samverkan

Som år 5-7.

Andra rättigheter

Som år 5-7.

Uppföljning

Som år 8.

Rekrytering, utbildning, folkbildning

Som år 5-7.